

Барвінок

8 1989

ISSN 0132-5930

Давай знайомитися, світе!

Малюків часто називають «чомучками». Бо від них за день сто «чому?» можна почути. Чому небо голубе? Чому вода мокра? Чому півень кукурікає?

Але як тільки малюк стає школяриком, його сто «чому?» десь зникають. Цікаво, а чому? Невже за рік-два навчання йому відкриваються всі-всі секрети довколишнього світу? Ні, всього не знає ніхто. Багато-багато можна знати, а все-все — неможливо. Мабуть, школяр вважає, що йому достатньо знати відповіді на ті запитання, котрі ставить вчитель. І дуже помиляється. Такий учень — все одно що щиглик у клітці. Те, що в клітці,— моє, а поза нею — зайве.

Як хочеться, друзі, щоб серед вас не було таких «щигликів». Щоб кожному — і Петрику, і Валі, й Оксанці, й Андрійкові — не давали спокою усілякі «чому?». Адже лише так можна пізнати світ. Познайомитися з ним, подружитися. І тоді він поведе своїми стежками-дорогами, відкриє свої таємниці, зачарує краєвидами...

У декого може виникнути сумнів: як можна подружитися із світом, коли він безмежний. Я думаю, це можна зробити так. Хотіти і старатися пізнавати щодня щось нове у тому житті, яке оточує тебе. І намагатися нічого не руйнувати в ньому.

Кожному доводилося лежати у траві. Але, мабуть, не кожен замислювався над тим, що це чийсь дім. Спробуй розгледіти його. Ось на квітку сіла бджола. Цікаво, скільки кілометрів уже пролетіла вона сьогодні? А он там проповз жук. Що у нього було на обід? А як звуть цю комашку? Де ночує мурашка?

Знову багато «чому?». На них ти не зобов'язаний відповідати — вчителька за це двійку не поставить. Але дуже хочеться, щоб ти не проминув їх. Не обкрадай себе сам. Візьми собі за звичку починати день словами: «Давай знайомитися, світе!»

П'ятірка за літо

До кінця канікул залишилося півмісяця. А Ігореві так не хотілося, щоб приходило перше вересня. Все частіше уявлявся урок фізкультури, на якому йому знову доведеться червоніти перед однокласниками. Ніяк не виходить у нього підтягування на турніку. Вчитель казав улітку потренуватися. А де? На селі у бабусі турніка немає. В піонертаборі ж потрапив до такого загону, де зібралися гарні спортсмени. Коли Ігор це зрозумів, то сказав, що лікарі забороняють йому займатися спортом. Він знає, що обманювати негарно. Але так не хотілося, щоб з нього кепкували... Отож все його тренування в піонерському таборі обмежувалося ранковою гімнастикою.

З невеселими думками Ігор вийшов на вулицю. У дворі нікого не було. Знічев'я побіг до школи. А там... там занепав духом ще дужче. Бо однокласник Юрко саме підтягувався на турніку. І аж десять разів.

— Чого такий невеселий? — запитав Юрко, коли побачив Ігоря.

— Ти ж знаєш, вчитель казав потренуватися на турніку влітку, а в мене нічого не вийшло.

— Хочеш, давай разом тренуватися,— запропонував Юрко.

— Днів мало залишилося,— невпевнено зауважив Ігор.

— Все одно давай спробуємо.

— Тільки рано, щоб...

— Щоб ніхто не бачив,— закінчив за Ігоря Юрко.— Згода.

Хлопці щоранку зустрічалися на шкільному стадіоні. І через два тижні Ігор зміг підтягнутися чотири рази. Небагато, але...

Але коли на уроці фізкультури вчитель викликав його до турніка, він сміливо підійшов до нього. І здивував усіх. Навіть Юрків рекорд — десять підтягувань — не так вразив однокласників та вчителя.

А в журналі того дня з'явилося дві п'ятірки. У Юрка й Ігоря.

«Клуб жовтенят» веде Світлана ПРУДНИК

Віктор КАРМАЗІН

КАЗКА ПРО ХЛІБНЕ ЗЕРНЯТКО

— Тату, розкажи казку про хлібне зернятко... Ти ж обіцяв,— попросив Олежик.— Будь ласка!

— Добре, слухай. Була у мами дочка Маша,— почав оповідь батько.— Якось Маша простудилась і захворіла. Мама стурбувалася. Подалась до лісу. Довго шукала цілющу траву, поки знайшла. Стомилася, присіла відпочити на повалене дерево. Тільки зараз вона збагнула, що заблудилася.

Раптом під ноги мамі упала шишка — між сосновими гілками майнув білчин хвіст.

— Білочко!— гукнула мама.— Я заблудилася. Покажи мені дорогу додому.

Білочка зіскочила на землю.

— Я не знаю, де твій дім, але можу вивести на галявину. Там стоїть хатинка, в якій живе бабуся. Вона знає всю околицю.

І кмітлива білочка пострибала по нижніх гілках дерев, щоб мама не згубила її з очей.

Справді, на узліссі стояла хатинка, а поруч на замшілому пеньку сиділа бабуся.

— Не сумуй, люба, дорогу до твого села я знаю,— сказала вона.— Та маю тебе просити. Багато років ми зі старим вирощували хліб. Але поле наше маленьке, ліс навкруги, тому й хліба не вистачало. Надумав мій старий таке зерно зростити, щоб ніхто на землі більш не голодував. Аж ось нарешті йому вдалося одержати чудесні хлібні зернята. Але не встиг він віддати їх людям, помер. А тут

іще скоїлось лихо велике: вимок наш хліб на полі, а що не вимокло — пацюки з'їли. Лишилось у мене вісім зернят. Візьми їх, посій. Дадуть вони важкі, тугі колоски. Тільки не згуби...

Подякувала мама і поспішила стежкою, що показала бабуся. Сонце вже ховалось, а вдома ж чекала на неї хвора донечка. Поспішаючи, мама спіткнулась об камінь. Зупинилась, дістала хустинку з пшеничними зернятками, розгорнула і зойкнула: зосталось тільки одне зеренце.

Злякалась вона: що ж робити? Як побачити зернята в темряві? Заходилась шукати. Але як знайти серед різнотрав'я такі маленькі зернятка?

Подумала: «Може, сова допоможе?»

— Сово! Де ти?

З'явилася Сова. Мама розповіла їй про свою біду.

— Зараз поскликаю своє плем'я,— мовила Сова.

І невдовзі майже з кожної гілки світилось по парі совиних очей. Сови прилетіли не самі — прикликали на допомогу кажанів і їжачків. Та хоч як вони старалися, а не знайшли зернят.

Не могла мама більше лишатися в лісі. Повернулась додому, приготувала настій із лісових трав, напоїла хвору Машеньку. Доня заснула, а вранці прокинулася вже зовсім здоровою. Мама розповіла доньці про все, що сталося, і вони разом пішли в ліс.

Знову шукали зернятка, але так нічого і не знайшли.

Лишилось одне — зберегти і виростити хлібний колосок із останнього зерняти. Мама заховала зеренце до весни в сухому надійному місці.

Надійшла весна, і мама з дочкою поклали зернятко в землю. День і ніч берегли вони єдиний росточок. Аж до осені. А восени обмолотили колосок. Зібрали п'ятдесят шість великих зернят. А для того, щоб спекти хлібину, треба близько двадцяти тисяч зернин.

— Чуєш, Олежику? Двадцять тисяч,— повторив тато.

— Чую,— спросоння відповів син...

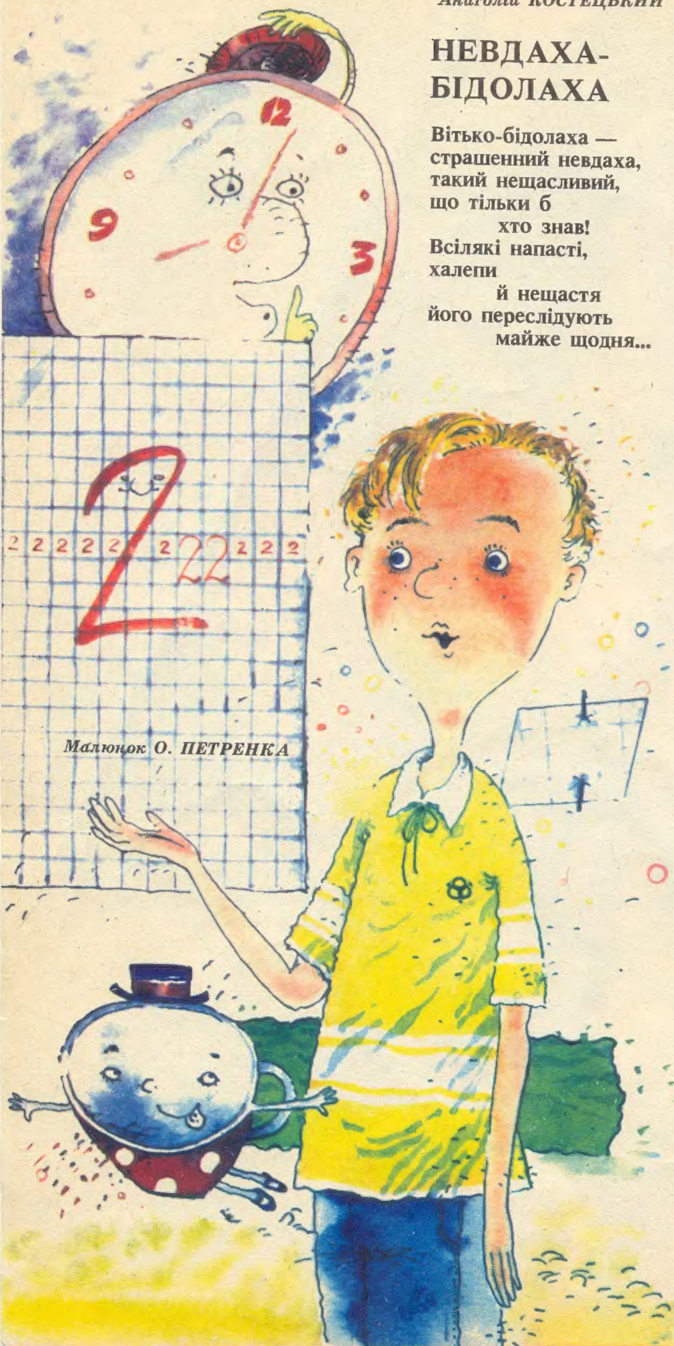
Переклала з російської
Л. СИЛЕНКО
*Малюнки **В. ГЛАЗОВОЇ***

Анатолій КОСТЕЦЬКИЙ

НЕВДАХА-БІДОЛАХА

Вітько-бідолаха —
страшенний невдаха,
такий нещасливий,
що тільки б
хто знав!
Всілякі напасті,
халепи
й нещастя
його переслідують
майже щодня...

То школу
проспить,
бо будильник
не дзвонить,
і от через нього —
халепа сумна...
То чашка
чомусь
вислизає з долоні
та б'ється...
Хто винний?
Звичайно, вона!
Хто винний
у тому,
що двійку додому
несе?..
Та не він!
Хоч уроку й не знав.
А винний,
звичайно,
Сергійко у всьому,
бо Віті
списать на контрольній
не дав...
Чи масло
на книгу
впаде з бутерброда,
чи влізе
в калюжу
новий черевик...
Та що там казати!
Вітька́,
певно,
зроду
завжди
переслідує доля...
Він звик!
І став би
Вітько-бідолаха
щасливий,
змирився б
з невдачами —
доля ж така! —
якби не тривожила
думка жахлива:
а що,
як халепа
облишить Вітька́?!
Тоді —
хоч топися,—
єдина дорога,
бо більше
не звернеш
на когось
нічого...

Малюнок О. ПЕТРЕНКА

Абдусаїд КУЧИМОВ

ХОРОБРІ

Два хлопці вулицею йшли —
Навколо чувся гам:
«Я найхоробріший з усіх!» —
Хвалив себе Адхам.

«А я сильніший, ніж батир!» —
Свій ніс Хасан задрав.
Та раптом песик з-під воріт
Тихенько загарчав.

Несміло дзявкнув пес на них
І облизав свій бік.
Побіг без пам'яті Хасан,
За ним Адхам утік.

«Ой мамочко!» — кричав Хасан.
«Рятуйте!» — вив Адхам.

А пес — якби вмів говорить —
Сказав би: «Сором вам!»

З узбецької.
Переклав П. ЗАСЕНКО

Георгій ШМИЦЬКИЙ

КОНИК

Серед стебел споришу
Коника я бачу.
— Почекай мене,— прошу.
А він далі скаче.
— Будь порадником мені
В радості й печалі...—
Він стрибає день при дні,
І все далі, далі.
Що він думає собі
В квітки на долоньці:
Чи піддатися журбі,
Чи стрибнуть на сонце?

Малюнок П. ТІТЕНКА

Дмитро ГЕРАСИМЧУК

Скарб хлопчика Веселика

Повість-казка

ЗНОВУ ПАСТКА

Якби ж хтось підказав їм, де саме шукати той скарб... Світліє. Друзі відати не відають, що веселка почала уже втрачати свою силу. І чари також. Бо ось-ось вона мала розсіятися. Тоді зникнуть кольори і... і всі попадають на землю.

Аж раптом...

Падає Коник. Летять йому під ноги хлопчик і дівчинка. А над ними — голова водяного Павука.

— Ха, ха, ха! — зареготав Павучисько.— Гадаєте, забув про вас? Де ж любий моєму серцю скарбик?

Знову вони у павутинні.

— Відпустіть Коника! — вимагає Мирослав.— І нас!

— Мармеладу з шоколадом не бажаєте? — знущається з них Павучисько.— Поверніть скарб, і ви вільні.

— Скарб у Жаби! — не стерпіла тут Оксанка.

А Мирослав подумав: «Оксаночко, Оксаночко! Що натворив твій язичок? Зараз Павук кинеться війною на Жабу. У бою можуть розбити пляшку. Та ще папери порвуть...»

— Пр-р-рекр-расно! — чомусь жаб'ячим голосом крикнув Павук.— Вперед, на всі чотири боки!

Друзі не зрозуміли, як це можна мчати вперед, але одночасно на чотири боки.

Павук кидає друзів у павутинному полоні. А сам — до Жаби!

ВІЙНА

Бій перед їхніми очима. А втрутитися друзі не можуть. Бо полонені. Павук і Жаба йдуть одне на одного з кулачищами.

Бух!— Павук Жабу по животу.

Геп! — Жаба Павука по голові.

А на копичці сіна, яку також, мабуть, випила веселка, як приз — зелена пляшка з паперами всередині.

Мирослав стогне: «Так близенько скарбик, а годі його дістати...»

— Секундочку,— втішає друзів Коник.— Потерпіть. Ще не затупилися мої крильця! Зараз перепиляю павутиння.

Навіть піт скапує з нього, так старається.

Тут, на щастя, на поле бою виповзає хатній Павук. Чи добру, чи лиху новину він несе їм?..

* Закінчення. Початок у №№ 6, 7, 1989 р.

ЖАДАНА ВОЛЯ!

Хатній Павук мовчки звільняє друзів. А Жаба і водяний Павучище... б'ються! Аж луна йде.

Хатній Павук хапає пляшку, простягає хлопчикові. Шепоче:

— Мені ж із вами жити, у хаті. А не у воді. З жабами усякими. Та з Павуками нечесними...

Хлопчик і дівчинка всідаються на Коника.

Вороги нарешті отямлюються, кидаються до друзів. Але пізно!

Хатній Павук оповиває міцнющим павутинням хлопчика, дівчинку, Коника-стрибунця...

Летять друзі вниз. Як з парашутом!

Хатній Павук тримається краю веселки.

Вороги кидаються навздогін за друзями. Водяний Павук навіть забуває від злості випустити павутиння...

Пролітають вороги мимо Коника, Мирослава, Оксанки. Внизу на них уже очікувала ганебна смерть. Бо під ними — гострі скелі.

А наші друзі повільно, але впевнено наближаються до землі!

ЗЕМЛЯ

Ще звисока Мирослав бачить: на лузі тато з мамою складають у копицю сіно. Багато людей там працює.

— Оно й мої батьки! — кричить щасливо Оксанка.

— Пахне сіно! — радіє Коник.

Їх доганяє хатній Павук:

— Оно моя хата!

— То — моя хата! — Мирослав.

— Твоя також! — здогадується Павук.

Павук зачеплений за край веселки... Друзі оповиті його ж таки павутинням!

Люди задирають голови.

— Мирку! — лементує мати.— Не вбийся!

— Оксаночко!— її батьки кричать.— Тримайся за Мирка!

Приземлюються на вершечок копички.

Коник одразу кудись тікає. Навіть не прощається. Хатній Павук зникає.

Дітей знімають з копиці батьки. Цілують, обіймають.

Мирослав показує пляшку.

— Тату! Ми скарб знайшли!

Тато бере пляшку. Здивовано каже:

— Це наша пляшка!

Мирослав нічого не тямить:

— Як — наша?

— Коли я був ще маленьким,— пояснює тато,— то мій дідусь написав якусь записку, закоркував у цю пляшку. Пляшку втопив у ставку.

Посходилися люди. Батько схвильовано відкорковує пляшку, витягає з неї записку. Читає:

«Люди добрі! Звертаюся до правнуків! Маю до вас велике прохання. Із східного берега нашого ставка росте велетенська верба. З-під коріння верби вибивається джерело. Прошу прочищати його. Щоб у ставок надходила свіжа вода...»

Мирослав тут же здогадується:

— То ось чому все більше і більше замулюється ставок...

Тато читає далі:

— «Ставок треба обсадити вербами, вичистити намул... Бо застояну воду люблять тільки жаби та водяні павуки...»

Тут Оксанка вголос каже:

— Ось чому Жаба і водяний Павук хотіли викрасти пляшку. Щоб ніхто не прочитав записку.

Мирославів батько закінчував читання:

— «Дорогі правнучки і правнуки! На вас уся надія. Тільки ви можете врятувати наш ставок. Тільки ви можете зберегти його чисту джерельну воду!»

ХЛОПЧИК ВЕСЕЛИК ТА ЙОГО ДРУЗІ

Як ви уже, напевно, здогадалися, з того ж таки дня Мирослав, Оксанка, всі їхні друзі почали берегти ставок. Обсадили його вербами. Прочистили джерело.

А Мирослава всі почали кликати Веселиком. Бо ж на веселці побував.

Тепер про нього, про Оксанку, яку, між іншим, досі всі називають Веселеням, дізналися і ви, друзі.

Що ж, приємно було познайомитися!

Борис СПИСАРЕНКО

* * *

Муляр стіни мурував,
Тесля крокви тесав,
А пічник поставив піч —
Гарну-гарну, як павич!

* * *

Мамо, я хочу почути
Пісеньку колискову,
Хочу на ганку побути,
Стріти зорю світанкову,
Лагідно, ніжно торкнути
Рученьки ваші знову!

ЧАТИ

Час нам стати на чати —
Чиженят запитати:
Чи не ви тут гуляли,
Чечевицю склювали?

БДЖІЛКА

Бджілка любить ра́но встати,
Пісню тихо завести,
Бджоленяток повмивати
І хатинку підмести.

— Сядьте, дітки, на причілку,
Не пускайте в дім осу —
Я знайду квітучу гілку,
Кухлик меду принесу.

НА ГОРОДІ

На городі, серед гудини,
На березовій нозі,
День у день стоїть опудало
У великім картузі.

Ну й страховисько горохове
Із лозиною в руці!
В рукаві його широкому
Оселились... горобці.

Василь МОРУГА

ЧОМУ Я СПІЗНИВСЯ?

РОЗПОВІДЬ БЕЗ КІНЦЯ ПЕТРИКА-БРЕХУНЦЯ

Це я запізнився
до вас на урок?
Та знаєте, скільки
я звідав морок?!
А ви поміркуйте:
уранці спросоння
будильник ударив мене
по долоні.
Хотів я проснутись,
та, бісова сплюха,
подушка мені приліпилась
до вуха.
Почав я взуватись,
а тут черевик
зчинив на всю хату
і лемент, і крик:
— Куди ти від мене
сховав мою ногу? —
Прийшлося
бабусю гукать на підмогу.
А вийшов —
надворі попав у біду:
дід вишні обно́сив
у нашім саду.
Так я того діда
вже так налякав,
що сам на бігу
розпанахав рукав.
А потім
я довго втікав од кота:
бляшанку чіпляв він
мені до хвоста.
Якого хвоста?
Кіт же просто не знає
про те, що хвостів у дітей
не буває.
А потім
зненацька, ще й посеред шляху
накинулась річка на мене,
невдаху.
Відкинув я річку
подалі від книг,
а сам —
то вже ледь роздягнутися встиг!
Ну й плавала річка
у мене на спині —
аж губи у неї
зробилися сині!
А потім...
А потім страшна, аж зелена
копиця
з розгону полізла на мене!
А потім...
Ось, бачте, під оком — синець:
то в мене
з рогатки вціляв горобець!
А потім...
Та, врешті, хіба цього мало?
Коли б ви хоч трохи
такого зазнали,
то ви б не питали
нікого й ніколи,
чого це до хлопців
спізняються школи...

Малюнки К. ЛАВРА

З Барвінком у Дитячу картинну галерею

Олена ХОМЯКОВА, 8 років.
«ЗАЦВІЛА КАЛИНА».

Чи є у вас, діти, вірні друзі? Не сумніваюся: кожен відповість ствердно.

Оля Новицька, учениця першого класу 90-ї Київської школи, розказала мені про свого найкращого друга — голубого папугу Гошу. Вона сама доглядає за ним — годує, поїть, чистить клітку. А над усе їй подобається гратися з Гошею і вчити його говорити.

Якось Оля надумала сфотографувати Гошу, щоб показати фото друзям у школі. Непосида нізащо не хотів завмерти на хвильку перед об'єктивом. Що ж, вирішила Оля, спробую намалювати папугу.

Та хоч Оля любила малювати і малювала багато, Гошин портрет їй не сподобався. Ось і вирішила вона йти навчатися в образотворчу студію — чого не зробиш заради друга!

На одному із занять експериментальної образотворчої студії при Дитячій картинній галереї, розташованій на вулиці Немировича-Данченка, 5, побував разом з Олею і я.

Для тих, хто ще не знає, поясню: з 1987 року в Києві діє Дитяча картинна галерея. Так, так, зовсім як у дорослих, справжня картинна галерея. У ній колекціонуються, виставляються і зберігаються дитячі малюнки. Тут вас радо зустрінуть: і тих, хто хоче навчитися малювати, і тих, кому більше до душі подивитися, як малюють інші.

Оля виявилася хорошим екскурсоводом, і до початку занять ми встигли оглянути виставочні зали. Відчуття свята не полишало мене, поки я роздивлявся малюнки, аплікації, ліплення. Кращі твори дітей з усієї нашої республіки прикрасили ці стіни.

Тим часом у класі вже зібралися студійці — ваші ровесники. З багатьма я тут же познайомився, подивився їхні малюнки. Особливо мені сподобалися натюрморти Оленки Крапивіної та Андрія Мельника.

Поки дівчатка й хлопчики готувалися до уроку — розкладали мольберти, приколювали чисті аркуші, готували пензлі, фарби,— я поговорив з викладачем Вірою Всеволодівною Цикорою. Виявляється, її вихованців зацікавив конкурс юних художників «Думи мої», оголошений «Барвінком». Ми розповіли студійцям про Т. Г. Шевченка — геніального поета і художника, а діти пригадали його вірші. Віра Всеволодівна запропонувала дітям композицію на теми художніх творів великого Кобзаря.

Студійці дружно взялися за роботу. Я подумки побажав їм успіху і тихенько вийшов за двері. Адже конкурс триває, і напевно хтось із моїх нових знайо-

Марина СИДОРЕНКО, 9 років.
«ТАРАС ІЗ СЕСТРОЮ».

Оля НОВИЦЬКА, 7 років. «ЖНИВА».

мих надішле свої малюнки в редакцію. А мені захотілося ще раз пройтися виставочними залами. Тут я зустрів Світлану Прокопівну Муштенко — методиста картинної галереї. Вона й розказала мені, що при Дитячій картинній галереї є не тільки образотворча студія, але й студія декоративно-прикладного мистецтва, студія розвитку творчого мислення... Отже, у дітей є дім, де вони залюбки творять. Недарма перша тематична виставка в Дитячій картинній галереї називалася «Я малюю світ».

А з Олею Новицькою ми подружилися і тепер часто зустрічаємося: в школі, в студії. Віра Всеволодівна вважає, що Олині малюнки вже можуть брати участь у наших конкурсах. Вдалося Олі намалювати і свого улюбленого Гошу. Малюнок так сподобався папузі, що він несподівано заговорив: «Гоша хороший». Чи це не нагорода за працю?

Деякі твори студійців я пропоную вашій увазі. Вам сподобалися ці малюнки? Будемо малювати разом?

Разом з Барвінком у Дитячій картинній галереї побувала

Наталя СУРИЧ

Катя БОНЯ, 8 років. «ЗОРЕ МОЯ ВЕЧІРНЯЯ...»

Юхим ЧЕПОВЕЦЬКИЙ

Машина-чудасина

КАЗКА

Володькові Кнопочкіну на день народження подарували казковий механізм — Машину-чудасину. Та казкова забавка мала екран, як у телевізорі, і чимало різнокольорних кнопок. Машина була навчена читати, писати, розмовляти і, головне, творити чудеса. Тож через цю Машину-чудасину і трапилась казкова пригода.

— Яка тут кнопка творить чудеса? — відразу ж поцікавився Володько.

А машина тут-таки й відповіла:

— Тисни на зелену! Потім — на червону!

Хлопчик так і вчинив. Екран засвітився казковою барвою, і Володько почув гудіння. Машина-чудасина почала дрижати, і під Володьковими ногами заворушився паркет. Розлігся гуркіт, паркет вибухнув, розсипався, і з пролому постало зелене, з вогненним подихом триголове страховисько. Усі три голови закричали:

— Ми — Страшний Змій-Горинич! У-у-у!

Володько не на жарт злякався. Від вогнедишних голів у кімнаті стало душно. Хлопець похапцем натиснув на червону кнопку. Тієї ж миті поряд з жар-змієм з'явився інший триголовий змій — червоний. Голови його разюче скидалися на звичайнісінькі вогнегасники. З них на вогнедишні пащі бризнуло шипуче біле шумовиння.

— Я — Змій-Горинич! — закричали зелені голови.

— А я — Змій-Гасинич! — відрубав червоний змій, і струмінь білої піни став потужнішим.

— Ой-ой-ой! — залементували голови Горинича.— Гасимося, гасимося!..

Тільки-но пащі Горинича згасли, червоний Змій-Гасинич щез.

— Не гаси так, царевичу,— сказав Змій-Горинич.— Ліпше скажи, в якому царстві ми перебуваємо і як тебе звати-величати?

— Ніякий я не царевич,— відповів Володько, мимоволі усміхнувшись.— Я піонер Володько Кнопочкін, живу у місті Сонцегорську.

Голови перезирнулися, перешепнулися і мовили:

— Тоді будемо завойовувати твій Сонцегорськ! Веди, показуй наші майбутні володіння!

«Отакої! — подумав Володько.— Цього ще бракувало!» А вголос промовив:

— Як-то ви будете воювати, коли ні солдатів, ні зброї при собі не маєте?

— То справа наша. Силу таку казкову маємо, тож не переч нам — веди!

— Гаразд,— відповів Володько, накинув на середню голову нашийника, намотав тугіше на руку повідок і вийшов з Горничем на вулицю.

Та от халепа — відразу ж ніс у ніс зіткнулися вони з ревучим і димохідним переповненим автобусом. Горинич тут як шарпонеться та як залементує на три горлянки:

— Ай! Цур тобі, пек тобі, нечиста сило! Згинь, щезни!

Володько ледве втримав змія і, звичайно, засміявся:

— Чого злякалися? Чого вас лихоманить?

— Ага, не злякаєшся тут, коли хата сама їде, гуркоче, димить, а всередині повно Бабів Яг і Щезників!

Володько ще дужче розреготався та й каже:

— От тобі й маєш, сміливці які,— автобуса злякалися. Але про нечисту силу правду сказали: автобуси дуже забруднюють повітря...

Потяг він Горинича далі.

— Веди, Володику, нас, ми місто завоюємо і тебе головним щезником або перевертнем зробимо!

— Облиште,— відповів хлопець.— Як мені з вами далі йти — не знаю,— все місто перелякаємо.

Останні слова він промовив, коли вони проходили побіля магазину «Модний одяг». А звідти саме вийшов завідувач. Уздрів він Горинича, вхопився за голову — і вже було тікати, та Володько заспокоїв:

— Не бійтеся, він же приручений, його хоч на вітрину, хоч за прилавок став!

— Що?! — вигукнув завідувач і прояснів.— На вітрину? То це ж чудово! Такого рекламного манекена не мав ще ніхто! От зодягнемо його зараз у найкращі шати і всіх покупців завоюємо.

— Завоюємо! — одностайно загукали голови.— Ця справа нам до смаку!

Завели Горинича до магазину й зодягли. Кожній голові — по капелюху, на шиї — по краватці, на лапи — чоботи й черевики, тулуб — у плащ, а на хвіст — таблички з цінами. Тоді вивели і поставили перед вітриною. Горинич замилувався своїм відображенням у дзеркалі вітрини. Підморгнув Володькові і почав у три горлянки товари вихваляти:

— Краватки чудові — різнокольорові! Є плащі пристойні — напівзакордонні! Підходьте, люди, кусатись не будемо!

Позбігалися люди й розглядають товари. З'явилась і продавщиця із сусіднього гастроному з візком, на якому курячі тушки для продажу, і давай собі теж рекламувати свій товар:

— Тушки-товстушки — смачні, як ватрушки. Повна корзина — щойно з магазину!..

І трапилося те, що мало трапитись. Накинувся голодний Змій-Горинич на тушки-товстушки, і три пащі вмить поглинули всі двісті п'ятдесят штук. Люд сміється, а продавщиця знепритомніла. Прибіг директор гастроному, зчинив крик:

— А платитиме хто?!

Голови ж облизнулися і кажуть:

— Звісно хто — Володик!

— Який ще там Володик? — кричить директор.— Головою думати треба!

— Якою? — питає Змій.— Маю їх три!..

Горинич випустив з-під плаща свої крила, здійнявся в повітря і щез. Схопився Володько за голову: «Отепер Змій накоїть лиха!» — і гайда його шукати.

А Горинич у капелюхах та плащі полетів над містом. Летів, летів і раптом помітив унизу якусь казкову державу. Королів побачив і королівен, лицарів, котів у чоботях... А це у піонерському парку влаштували бал-маскарад. Грала музика, а все ошатне товариство танцювало й приспівувало: «Маскарад, маскарад, звеселяй усіх підряд!»

— Знижуємося! — наказала старша голова.— Будемо це царство завойовувати!

І приземлився Змій-Горинич просто посеред балу. Всі учасники поперваx сахнулися врізнобіч, а потім придивилися, заплескали в долоні й загукали:

— Ура! Ура! Перший приз за костюм!

Горинич грізно тупнув ногою в чоботі і гаркнув:

— Не перший, а всі відразу! Хіба не бачите, хто перед вами?!

Всі засміялися. Проте Горинич злетів на естраду і загорлав:

— То наше царство! Наша земля! Не заберетеся по-доброму — візьмемо вогнем!

І давай ганятися за королівнами та лицарями. А в парку були дружинники і міліціонери.

— Зрозуміло,— промовив старшина Свистунов.— Троє хуліганів одяглися в один костюм.— І звелів Гориничу: — Ану, вилазьте із плаща і розходьтеся!

— Як то розходьтеся?! Ми цього зробити не можемо, ми цілком один!..

Старшина зірвав з Горинича плаща і від подиву ледве втримався на ногах.

— Та це ж звірина! Це ж не людина! — сказав він і щосили засвистів у свій свищик. Отут дружинники з «лицарями» й оточили Горинича. Саме тієї миті прибіг Володько:

— От тобі й на! Це ж у всьому винен я і моя Машина-чудасина...

Горинича кудись повезли. Маскарад тривав.

Що було діяти Володькові? Надворі почало сутеніти, треба було йти додому. Не хвилювати ж батьків! Прибіг додому хлопець, від вечері відмовився, ліг у ліжко, але заснути не міг — крутився з боку на бік. І раптом згадав, що Машина-чудасина може йому прислужитися. Вона ж бо мусить знати, де Горинич і що з ним. Він увімкнув чудасину. Засвітився екран, і на ньому з'явився знайомий диктор телебачення.

— ...Продовжуємо останні вісті,— мовив він.— Сьогодні у нашому піонерському паркові під час шкільного маскараду з'явилося триголове чудовисько. Старшина Свистунов, незважаючи на небезпеку, доставив його в міліцію. Чудовисько зізналося, що воно Змій на прізвище Горинич, примандрувало з Тридев'ятого царства і зазіхало на свободу нашого Сонцегорська, оскільки до іншої

роботи не здатне. Виловлений звір хоч і говорить по-людському, але насправді виявився звичайнісіньким плазуном. Попри це Змій увесь час згадує якогось Володика, але прізвища й адреси останнього не пригадує. Оскільки даний Змій — плазун, органи міліції вирішили передати його міському зоопаркові.

Удосвіта Володько прибіг до зоопарку. Звірі ще спали. Однак із дальньої алеї долинало надривне ридання. Хлопець побіг на ці звуки й опинився на алеї мавп. І саме тут, на свій подив, він виявив Змія-Горинича. Той, пропхнувши свої голови між пруттям грат, заливався слізьми. На клітці висіла невеличка дощечка з написом: «Змій Горилович». «Чого ж Горилович?»— подумав Володько. Але тут усе й прояснилося. Праворуч і ліворуч містилися клітки зі справжніми горилами, котрі кепкували з казкового змія, виставляючи йому язики.

Коли Горинич побачив Володька, то так шарпнувся, що задрижала клітка, а його голови заголосили:

— Володику! Любий Володику, добудь нас ізвідси, порятуй від ганьби-сорому! Не личить нам, казкодійним, сидіти поряд із земними створіннями!..

Хлопець не став ламати клітку. Махнувши рукою і гукнувши: «Добре, чекайте»,— чимдуж помчав додому. Там він увімкнув чудасину і запитав:

— Як визволити Горинича?

І машина відразу ж відповіла:

— Натисни на зелену кнопку двічі!

Володько впевнено натиснув — і чудо сталося. У розчинене вікно ввірвався вітер, і за вікном з'явився Горинич. Він завис у повітрі, неначе вертоліт, і всі його голови радісно всміхнулися.

— Летимо! Летимо! — повторювали вони.— Летимо в своє Тридев'яте! Погода льотна!.. Володику, прилітай до нас, гостем дорогим будеш!

— Згода! — крикнув хлопець.— Може, на канікули...

А поки він це говорив, Горинич немовби розтанув, зник, ніби й не було. І Володько трішечки засумував, адже казка скінчилася так несподівано...

Переклав з російської
Б. ГНАТЮК
Малюнки В. ХАРЧЕНКА

Володимир **ВИННИЧЕНКО**

«ВІЮТЬ ВІТРИ, ВІЮТЬ БУЙНІ...»

З минулого

(Скорочено)

Лампадне кліпотливе, сумовите-сумовите світлечко. По кутках сторожко застигла тиха таємна пітьма. Тіні ланцюжків од лампадки за кожним кліпанням гнота похитуються, гойдаються на стінах.

На печі душно, черінь пече, жене духом глини й розігрітого кожуха. Але Гринь лежить непорушно, тільки голову виставив з-за завісочки у той загадковий, чудний світ, що починається зараз же за піччю. Все там тепер якесь інше, ніж звичайно: все ніби таке саме, як удень,— і стіл з клітчатою цератою, і мисник з розбитою Гриньком шибкою, і зелена в рожевих квітах скриня з горбатою спиною, на якій Гринь їздить верхи в Київ,— все те саме, але якесь воно тепер хитре, принишкле, з одведеними набік очима. А що вже ота чорна чотирикутна дірка дверей до спальні, то на неї просто дивитися неможливо, така вона загадкова та моторошна!

Гринь скошує очі вниз на стіну, де висить одежа. Там щось ворушиться, длубається, вимотується з-під темної купи.

— Са-анько! — раптом несподівано для самого Гриня, з острахом виривається в його.

За стіною в маленькій кухні ледве чути брязкіт посуду. Не чує Рябуха-Санька!

— Са-а!!!

Брязкіт зупиняється. Клацає клямка дверей, так солодко, з такою полегкістю, так весело клацає сердита клямка.

— Ну, чого там?

Який любий, затишний цей набурмосений голос!

Гринь не знає, що сказати, знає тільки, що йому невимовно любо й легко чути Саньку.

— Ну, чого галасуєш?

— Пи-ить хочу!

— То злізь і напийся. Пан який!

Гринь хмуриться: ач, як вона з ним балакає! Коли б вона не пішла в кухню, він би їй показав! Хоч їй аж дев'ять літ, а йому тільки на Покрову буде шість, та він двох таких, як вона, навкулачки подужає. Бо він — Гринь, а вона — наймичка, Рябуха, попихач. І вона не сміє таким голосом говорити до його!

— Подай сюди води, ти, Рябухо!

— Нехай тобі той, що в запічку, подасть!

І знову клацає клямка, але тоскно і страшно.

«Той, що в запічку». Хто «той»?!

Гринь, кругло витріщивши очі, обережно задом одсувається в глиб печі й сідає в самий куток, щоб з-за спини була стіна. Але на печі майже зовсім темно, тільки по стелі над завіскою та комином хвильками просівається миготливе світло лампадки. У другому кутку печі лежить щось кругле, темне й довге. Що воно таке? А чого ж «той» у запічку? Чи він там усе сидить, чи виходить?

— Са-а!!. Са-анько!!!

Клацає клямка, риплять двері. Чорне зразу затихає. Гринь швиденько підповзає до краю печі й виставляє голову. От Саньчина голова в синій хустинці.

— Ну, чого тобі ще? «Санько, Санько!» Чого?

— Сиди тут, зо мною...

Він не каже, що боїться, що він оточений з усіх боків ворожими силами, що він не сміє злізти з печі. Але Санька й сама це добре розуміє. Ага, тепер він у неї помочі шукає, тепер він такий тихенький та ласкавий, а голосочок такий жалібненький!

Санька пхикає й повертається йти.

— Саню, не ходи! Са-а!!.

— А диви! Ото буду сидіти тут з тобою! Мені треба тарілки мити.

— Помиєш потім. Сиди тут.

— Аякже. Розумний який! «Потім». А бити кого будуть?

І Саньчина синя хустка зникає за виступом печі. Гринь уже не може тепер бути сам...

— Са-анько!! Е-е-е!..

Санька помалу вертається й, ніби не чуючи плачу, порається біля мисника. Гринь затихає. І вона, і мисник, і «той» — всі вони там у змові проти нього. Санька

з ними, вона їхня, однакова. А все-таки легше, що вона ходить, стукає, сопе носом.

— Санько, а де Жулька? — м'якеньким, улесливим голосочком питає Гринь.

Санька не чує. Поважно порається біля мисника, зачиняє дверці й хоче йти з хати.

— Са-аню, не ходи. Са-аню!

— Ага, тепер «Са-аню». А хто сьогодні жалівся на мене мамі? А хто Рябухою називає? Га?

Гринь усе мовчить. Бо таки Рябуха! Ряба, як собака.

— А тепер «Са-аню»? Отож посидь сам. Нехай тебе домовик візьме. Він тепер отам у тій хаті сидить.

Гринь з жахом перекидає очі на чорну страшну дірку до спальні.

— Ма-амо! — жалібно скрикує він.

— Еге, «мамо». Мама на весіллі. Прийдуть аж уранці. А домовик тобі покаже «маму».

— Саню, я не буду більше! От тобі хрест святий!

— Та ти тепер божишся, а завтра знову за своє. Не хочу з тобою сидіти. Сиди з домовиком.

І Санька вдає, що виходить із хати. Гринь аж скидується, аж руки простягає за нею і, з жахом дивлячись на дірку дверей, благально й жалібно плаче.

Санька вертається.

— А даси конфетів?

— Дам.

— Ну, давай. Кидай сюди.

У Гриня в куточку на печі,—мама наскладала,— і цукерки, і горіхи, і навіть чотири новенькі копійки. Гринь часто кліпає очима: не дати — Санька піде на кухню, й знову почне облягати ворожа сила; дати — шкода, досадно, хіба ж то Рябусі мама лишила?

— А казку казатимеш?

— Ач який! Ще йому й казку. Сиди

коло його, від домовика обороняй, та ще й казку. Давай так.

Ні, Гринь так не згоджується дати,— йому страшенно хочеться казки послухати. Буде так любо, затишно: Санька сяде в куточок, Гринь бубличком ляже коло неї, і почнеться новий, цікавий, дух захоплюючий світ. Адже коли мама дома, Санька не вміє відмовлятись і каже йому казки,— тоді влада його необмежена. А тепер навіть за цукерок не хоче, ач яка. Ну, нехай, нехай!

— Са-аню, розкажи казочку!

Ні, Саня не хоче розказувати казку. Тепер вона старша над ним, тепер її сила і влада. Не треба їй і конфетів. От візьме та й піде аж у льох, нехай отут потруситься без неї.

— Са-а!! Не ходи!

— Еге, «не ходи». А діжку хто винесе?

— Завтра винесеш.

— Еге, «завтра». А бити кого будуть: тебе?

— Я заступлюся. Їй-бо, заступлюся!

— Ти заступишся! Знаємо ми таких. Конфета шкода, а то б ще заступився.

— І зовсім не шкода. А розкажи казку, так аж два дам! І ще й копійку дав би! Новеньку!

Спокуса така сильна, що Санька міцніше зав'язує хустинку під підборіддям і мовчки лізе на лежанку. Гринь весело відсувається в глиб печі, вибираючи місце, де б менше пекло від череня.

Але Санька на піч ще не вилазить. Стоячи на лежанці, вона простягає руку й суворо каже:

— Давай уперед конфети і копійку.

Одначе Гринь, почуваючи, що небезпечно випускати з своїх рук засоби влади, на це не згоджується.

— Е, яка хитра! Уперед розкажи!

— Ні, вперед давай.

— Ні, розкажи!

— Ну то сиди собі тут з домовиком.

І Санька злізає з лежанки. Гринь знає, що, віддавши вперед цукерки й копійку, він знову підпадає під волю Саньки. Але що робити? Краще нехай воля Саньки, аніж знову лишатися на самоті з цією страшною пітьмою.

— Ну, я дам. Лізь сюди.

Санька знехотя, сердито й помалу лізе знову на лежанку

— Ну, яку ж тобі казку казати?

(Закінчення у наступному номері)

З НАШОЇ ПОШТИ

Нещодавно отримав листа від Олі Пшеничної з Казахстану. Вона пише:

«Я выписываю журнал «Барвинок». Он мне очень нравится. Вы напечатали узоры украинской вышивки. Я люблю вышивать крестом. Меня научила мама. Не могли бы вы поместить в журнале цветные рисунки вышивки крестом?»

Оскільки подібних прохань багато, подаю ще деякі українські народні візерунки. Перед вами традиційне оздоблення жіночого вбрання — на рукавах і грудях сорочки. За допомогою дорослих ви, діти, можете відтворити ці нескладні візерунки. Бажаю вам успіхів!

БАРВІНОК

У природі — в ріднім домі

ДЗВІНОЧКИ

— Ось! — урочисто мовить Олег, привівши мене до однієї лісової галявини.— Такої, може, й немає більше в нашому лісі. Справжня аптека, хоч вивіску вивішуй.

А й справді — на галявині красується цілий букет лікарських рослин. Я вголос лічу:

— Валеріана — раз, калган — два, звіробій — три, безсмертник — чотири...

— А дзвіночки, дзвіночки які! — радісно вигукує Олег.— Ні, ви тільки погляньте!..

— Але ж дзвіночки,— зауважую,— рослини не лікарські.

— Зате вони он які! Подивишся на них, то й про хворобу забудеш...

СЕРПЕНЬ З ТУМАНАМИ — ГРИБНИК З ГРИБАМИ

Що влітку за день загубиш, того взимку й за тиждень не знайдеш.

Вранішня райдуга — на дощ, вечорова — на сонячну погоду.

Рясна роса віщує суху і ясну погоду.

Якщо гедзі й сліпаки особливо кусючі — чекай дощу.

З'явилися опеньки — літові кінець.

ЧИ ЗНАЄШ ТИ, ДРУЖЕ, ЯКІ НАРОДНІ ПРИКМЕТИ СПОВІЩАЮТЬ ПРО НАБЛИЖЕННЯ ГРОЗИ? НАПИШИ ПРО НИХ.

Заповідні куточки України

УСІМ САДАМ САД

Група екскурсантів повільно йде тінистою алеєю. Гід пояснює: «Праворуч від нас — кедр ліванський. Ліворуч — кедр алтайський. А оце ось — софора японська...»

Ми в Криму, в Нікітському ботанічному саду. Знайомство з зеленим дивосвітом вражає, захоплює. І хоч ми, ясна річ, ознайомилися тільки з невеличкою часточкою мешканців цього казкового куточка, однак відвідини запам'ятаються надовго. Адже Нікітський ботанічний сад не лише один з найстаріших і найбільших у нашій країні (існує з 1812 року), а й має багатющу колекцію — понад п'ятнадцять тисяч видів, різновидностей, форм і сортів рослин.

Державні ботанічні сади створюються для збереження і вивчення різноманітних рослин з метою їх найефективнішого наукового, культурного і господарського використання. На території нашої республіки таких садів тринадцять.

ЯКЩО ТИ БУВАВ У БОТАНІЧНОМУ САДУ, НАПИШИ БАРВІНКОВІ, ЯКІ ДЕРЕВА, КУЩІ, ТРАВ'ЯНИСТІ РОСЛИНИ ТОБІ ОСОБЛИВО ЗАПАМ'ЯТАЛИСЯ.

Сторінку веде письменник
Євген ШМОРГУН

Малюнок Т. ЮРЧЕНКО

**ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ
ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ
ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА
ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ**

Журнал нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Видається українською та російською мовами. Засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць. Київ, «Молодь».

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации им. В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).

Издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году Выходит ежемесячно. Киев, «Молодь».

Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь» ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».
Адрес редакции и полиграфкомбината: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.
Тел. 211-06-80, 211-04-98.

Здано до набору 24. 05. 89. Підписано до друку 22. 06. 89. Формат видання 60×90 1/8.
Папір офсетний № 2. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарбовідб. 12, 0. Обліково-видавн. арк. 3,22. Тираж 347200 экз. Зам. 9—232. Ціна 20 к.
Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».
Адреса редакції і поліграфкомбінату: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 211-06-80, 211-04-98.
Текст набрано із застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».

20 к.

ЗУСТРІЛИСЯ

— Татку, де ти народився? —
Запитала Надя.
— Я? У Харкові.
— А мама?
— Мама в Ленінграді.
— Ну, а я де народилась? —
Не вгаває Надя.
— Ти — у Києві,—
І тато
Усміхнувся радо.
Надя теж всміхнулась ясно —
Очки заіскрились —
І сказала:
— Як прекрасно,
Що ми всі зустрілись!

Цей вірш Анатолій ЯНЧЕНКО написав за народними мотивами. Справді, мабуть, багатьох цікавить не тільки хто де народився, але і як він з'явився на світ. Чи в капусті його знайшли, як розповідала бабуся (а як же це могло статися, коли ти, наприклад, народився серед зими!). Чи лелека приніс (знову незрозуміло: лелеки, як відомо, прилітають навесні, а в тебе день народження у листопаді).

Може б, ви хотіли прочитати в нашому журналі про те, де беруться діти!

Покажіть цей журнал вашим батькам, надішліть разом з ними свої пропозиції.

Зараз ми готуємо «Барвінок» 1990 року.

Напишіть, яким би ви хотіли бачити його!

Які сторінки за цей рік у «Барвінку» вам сподобалися!

Які не сподобалися і чому!

Індекс 74022

